

Cultuurnota
2022-2032

juli 2022

Cultuur smeedt de toekomst

**A mind is like a
parachute, it only
works when open**

(Frank Zappa)

Inhoud

Voorwoord wethouder	5	Pijler 4. Cultuurplatform	25
		Presentatie van kunst, cultuur en erfgoed	25
Beleidskaders	6	Cultuurmakelaar	25
De huidige culturele infrastructuur in Oude IJsselstreek.	8	Cultuurplatform	26
		Kunstcommissie	27
Belangrijke beleidsdoelen	11	Ontwikkelpunten	27
		Pijler 5. Podia, musea en kunst in de openbare ruimte	29
Uitgangspunten	12	DRU Industriepark	29
De piramide van talentontwikkeling	12	IJzermuseum	30
Pijlers	13	Evenementen en festivals	32
		Ontwikkelpunten	32
Pijler 1. Kunst en cultuureducatie	15	Bijlagen	33
Cultuureducatie in het primair onderwijs	15		
Ontwikkelpunten	17	Nawoord	36
		Bronnen	36
Pijler 2. Community Art	19		
Cultuur als middel in het sociaal domein	19		
Ontwikkelpunten	20		
Pijler 3. Toerisme en recreatie	22		
Schabracq: Kleurrijke kunstroute in de gemeente Oude IJsselstreek.	22		
Ontwikkelpunten	23		

Voorwoord

Voor u ligt de nieuwe cultuurnota van de gemeente Oude IJsselstreek. Waarom een nieuwe cultuurnota? De gemeente Oude IJsselstreek wil kunst & cultuur een extra impuls geven en stimuleren dat meer inwoners aan culturele activiteiten meedoen. Kortom: een nog mooier en completer cultureel leven in Oude IJsselstreek.

Kunst en cultuur heeft een economische en maatschappelijke meerwaarde. Ik ben trots op de lange traditie van kunst en cultuur in Oude IJsselstreek. We hebben in onze gemeente een rijk cultureel verenigingsleven en daar bouwen met deze nota op voort. Naast het goed op orde hebben van onze basis culturele infrastructuur richten we ons ook op nieuwe initiatieven die structureel bijdragen aan een verrijking van onze gemeente en de Achterhoek.

Culturele voorzieningen en activiteiten maken onze gemeente aantrekkelijk. Voor onze eigen inwoners en voor iedereen die onze gemeente bezoekt. Kunst & cultuur biedt grote kansen voor onze lokale economie. Werkgelegenheid, een goed woon- en werkklimaat, een gemeente waar mensen graag wonen en bedrijven zich graag vestigen, omdat er veel te beleven valt. De nota "met vuur voor cultuur" is meer dan 10 jaar geleden vastgesteld. Intussen zijn de marktomstandigheden en de culturele infrastructuur sterk veranderd. Er dienen zich nieuwe ontwikkelingen en kansen aan. Het is nu tijd om de ambities voor de komende 10 jaar vast te leggen. Partijen die kunnen bijdragen aan onze

ambitieuze doelstellingen nodigen we graag uit om hier samen vorm aan te geven.

De afgelopen tijd heeft duidelijk gemaakt dat het culturele aanbod niet vanzelfsprekend is. Het coronavirus had enorme impact. Van de ene op de andere dag kwam het culturele leven tot stilstand. We hebben echter ook de veerkracht van de culturele sector gezien: daar waar mogelijk werden activiteiten weer opgestart. In zo'n periode besef je hoe belangrijk de bijdrage van culturele sector is: om te ontspannen, te verbinden, te inspireren en om mee te doen. Hoe mooi was het om te zien dat Huntenkunst weer plaats kon vinden, de eerste kermis weer volop beleefd werden en we konden genieten van de vijfde editie van HootchieKoe.

We hebben gesproken met aanbieders, met de makers en liefhebbers van kunst en cultuur. We onderstrepen allemaal het belang van kunst & cultuur. Onze ambitie is dan ook kunst & cultuur voor en door iedereen!

Kunst verrast, verwondert en daagt uit. Het zet aan tot denken en gesprek over onszelf en over de samenleving. Doordat mensen in contact komen met kunst stappen ze even buiten het gewone en alledaagse en maken ruimte voor ontwikkeling.

Overal waar mensen elkaar ontmoeten of samenkomen is cultuur. Die creëren we samen.

Een gevoel van erbij horen en op elkaar kunnen rekenen. Van samen maken en samen doen. Passend in en bij onze gemeente die zich kenmerkt door een rijk verenigingsleven en omkijken naar elkaar.

We zien volop kansen in de verbinding met andere beleidsterreinen. Kunst & cultuur en educatie, kunst & cultuur en gezondheid, kunst & cultuur en toerisme, de komende jaren gaan we dan ook ons rijke culturele leven volop benutten binnen al deze domeinen.

Samenwerking binnen en buiten de cultuursector, zowel lokaal als in regionaal verband, zien wij hierbij als sleutel voor succes. Samen gaan we verder bouwen aan een divers en aantrekkelijk cultuuraanbod en het aanbod beter zichtbaar maken voor inwoners en bezoekers. Wij kijken daarnaar uit!

Namens het college van B&W,

Janine Kock
Wethouder Kunst en Cultuur

Beleidskaders, trends en ontwikkelingen

Deze beleidsnota vervangt de nota “Met vuur voor cultuur 2009”.

→ Beleidskaders

Onder de cultuursector verstaan wij het deel van de maatschappij, waar de kunst en cultuur wordt geproduceerd, gepresenteerd, gepubliceerd, geconsumeerd en geconserveerd.

Het cultuurbeleid van Oude IJsselstreek verwoordt de uitgangspunten van de gemeentelijke inspanningen in relatie tot de culturele sector. Hierbij wordt uitgegaan van een brede insteek, waarbij ook bijvoorbeeld kunst en de erfgoedsector horen. Wanneer in deze nota wordt gesproken over het cultuurbeleid, dan wordt daarbij telkens het bredere werkveld bedoeld.

Het belang van cultuur voor onze gemeente

Een hecht verenigingsleven en veel lokale tradities die tot uiting komen in schuttersfeesten, kermissen en boerenbruiloften. Veel monumenten, ijzerhistorie & DRU Industriepark. Activiteiten zoals samen sporten, muziek maken, feest vieren (kermis, carnaval, bruiloft) en naoberschap (bij rouw en trouw) zitten in de haarvaten van de inwoners van Oude IJsselstreek en dat is wat hen verbindt (bron: Toekomstvisie Oude IJsselstreek 2020)

Deze zin uit De Toekomstvisie Oude IJsselstreek laat zien hoe belangrijk cultuur is voor onze gemeente. Culturele activiteiten zorgen voor een aantrekkelijk leefklimaat en zijn onlosmakelijk verbonden met economie en toerisme.

Onze ijzerhistorie, met het DRU Industriepark met zijn 7 rijksmonumenten, en onze ligging aan de Oude IJssel zijn onderscheidend. Zowel toeristen als inwoners waarderen ons cultuurlandschap. Er valt altijd wel wat te beleven; of je nu een liefhebber bent van kunst of graag een popconcert bezoekt.

Gemeente Oude IJsselstreek is toe aan nieuw cultuurbeleid. De wereld is veranderd. Met de ontwikkeling van een nieuw beleidsplan dat aansluit op het regioplan Culturele Infrastructuur Achterhoek bouwt de gemeente verder op een stevig cultureel fundament dat regionaal is gelegd. Dit beleidsplan bevat de kaders voor het cultuurbeleid in de gemeente Oude IJsselstreek voor de periode 2022-2032.

Totstandkoming

Het culturele veld in Oude IJsselstreek heeft een grote rol gespeeld bij de ontwikkeling van het nieuwe cultuurbeleid. Op alle belangrijke onderwerpen is de sector geconsulteerd, zowel de instellingen als de belanghebbenden in de flexibele structuur. Soms op initiatief van het veld zelf, soms op uitnodiging van de gemeente. Op verzoek van de raadscommissie heeft een expertmeeting plaatsgevonden. De waardevolle informatie die op deze avond is opgehaald is verwerkt in deze notitie.

Rijk

In de kamerbrief onder de titel 'Cultuur in een open samenleving' benadrukt voormalig minister Van Engelshoven het belang van cultuur en stelt dat, in een samenleving die wordt gedomineerd door rationaliteit en rendement, cultuur een belangrijke tegenkracht vormt.

De uitgangspunten van de cultuurnota van het Rijk voor 2021-2024 zijn:

- Verbreding en vernieuwing
- Een sterke cultuursector
- Cultuur voor iedereen
- Cultuur is grenzeloos

Met deze uitgangspunten als basis bouwen wij de komende periode verder aan een stevige cultuursector.

Regionaal

Juist door nu een cultuurbeleid te maken voor de periode 2022-2032 sluit de gemeente Oude IJsselstreek met de planperiode aan bij het Regioplan Cultuur en Erfgoed Achterhoek.

Al jaren werken we als gemeente succesvol samen binnen de regio Achterhoek in het Cultuur en Erfgoedpact Achterhoek. Om de culturele infrastructuur in de Achterhoek in stand te houden en toekomstbestendig te maken is gekozen om de succesvolle structuur van het CEPA te verbreden. De CEPA cultuurcoalitie wil door middel van transformatie en innovatie de hele culturele infrastructuur in de regio Achterhoek verbinden, verdiepen en versterken voor de toekomst. Geen eigen kerktoren eerst, maar een regionaal innovatief cultuurbeleid, dat verbinding stimuleert zodat een duurzame stevige en kwalitatieve exploitatie mogelijk is.

→ De huidige culturele infrastructuur in Oude IJsselstreek

Cor Wijn ontwikkelde voor de VNG een indeling van culturele voorzieningen in relatie tot de omvang van de gemeenten. Deze nota hanteert de genoemde indeling als referentiekader.

Het VNG-model gaat uit van drie ringen, waarbij de binnenste ring betrekking heeft op gemeenten met minder dan 30.000 inwoners. De middelste ring geeft aan wat gemeenten met tussen de 30.000 en 90.000 inwoners aan voorzieningen bieden. De voorzieningen van gemeenten met meer dan 90.000 inwoners zijn genoemd in de buitenste ring.

Het ringenmodel onderscheidt de volgende vormen van cultuuruitingen:

1. Film
2. Media en letteren
3. Cultureel erfgoed
4. Beeldende kunst en bouwkunst
5. Amateurkunst en kunsteducatie
6. Podiumkunst
7. Festivals (aanwezig geacht in alle gemeenten).

Met 39.392 inwoners in 2020 valt Oude IJsselstreek in de middelste ring.

8

→ Belangrijke beleidsdoelen

De doelstelling van dit beleidsplan is het komen tot een nieuwe culturele visie voor gemeente Oude IJsselstreek. Een plan dat aansluit op de plannen van het CEPA, maar dat ook ruimte geeft aan ons eigen cultureel veld, om te vernieuwen, verbinden en verstevigen. We gaan door met het ontwikkelen van bestaande initiatieven, zoals de verdere ontwikkeling van het DRU Industriepark. Maar gaan ook aan de slag met nieuwe, zoals het verweven van cultuur binnen het sociaal domein en onderzoeken de mogelijkheden van een museum voor beeldende kunst.

- Waarborgen van cultuureducatie
- Verhogen van cultuurparticipatie door inwoners van Oude IJsselstreek en betrokkenheid van inwoners
- Verduurzamen van de cultuursector door het stimuleren van samenwerking binnen het culturele veld en daarbuiten
- Zichtbaarheid van het cultuuraanbod
- Het beleefbaar maken van de ijzerhistorie, het ontwikkelen van een programma circulaire kunst en de ontwikkeling van een nieuw museum voor beeldende kunst

Uitgangspunten

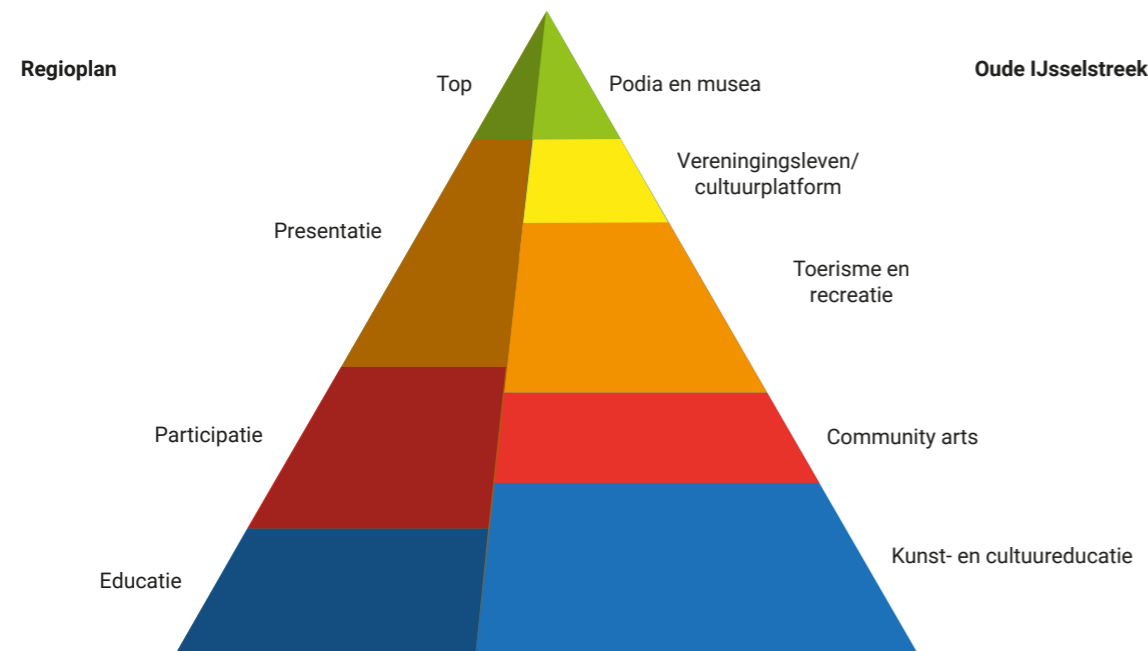
Bij het opstellen van dit beleidsplan zijn wij uitgegaan van de uitgangspunten uit het Regioplan Culturele Infrastructuur Achterhoek.

Dit plan hanteert 4 themalijnen. Deze themalijnen zijn gebaseerd op de piramide van talentontwikkeling. Uit deze themalijnen vloeien voor gemeente Oude IJsselstreek 5 pijlers voort. Binnen deze pijlers maken we inzichtelijk waar we voor gaan in de periode 2022-2032.

We laten zien wat er speelt, welke doelen we willen bereiken en hoe we dat gaan doen.

→ De piramide van talentontwikkeling

Om de verbreding in verbinding, innovatie en exploitatie goed in te richten nemen we de piramide van talentontwikkeling als uitgangspunt. Immers, de noodzaak van talentontwikkeling in brede zin raakt aan alle facetten van de samenleving en economie. Een regio die zich richt op talentontwikkeling investeert in de toekomst: we hebben onze toptalenten nodig en moeten op (inter)nationaal niveau meedoen in de top.

De wereld vraagt daar om. Maar ook breder: ontplooiingskansen krijgen geeft energie op alle leeftijden en zorgt daardoor voor een hechtere samenleving. En ook dat heeft de wereld nodig. Cultuur kan daarin een cruciale rol spelen. De piramide schetst een doorlopende lijn met als fundament de educatie: een brede basis vanuit het onderwijs, gericht op kennismaking met cultuur en erfgoed en je eigen talenten. Zowel in het basis- en voortgezet onderwijs als in het MBO en HBO.

Vervolgens kan men zijn talenten verdiepen in de amateurkunst. In de vorm van daadwerkelijke participatie door deelname en beoefening van cultuur en erfgoed via muziekscholen, verenigingen en vrijwilligersrollen. Maar cultuur is ook gewoon genieten van de presentatie van cultuur en erfgoed. Elke regio heeft daarvoor instellingen in het middensegment zoals podia, musea, galeries, festivals en andere instellingen met een regionale betekenis nodig. En tot slot vergt een stevige culturele infrastructuur ook een klein topsegment van instellingen met landelijke of zelfs internationale uitstraling.

→ Pijlers

Wij ondersteunen deze themalijnen en transformeren deze vier lagen naar 5 pijlers.

Educatie & participatie	Kunst en cultuureducatie
Participatie	Community arts (kunst binnen het sociaal domein)
Participatie & presentatie	Toerisme en recreatie
Presentatie	Kunst en cultuurplatform (verenigingsleven)
Top	Podia en musea

Verwevenheid van cultuur met het sociaal domein, maar ook met toerisme en recreatie vinden we belangrijk. Cultuur draagt bij aan een positief leefklimaat en aan preventieve gezondheid. Daarom gaan we cultuur als middel inzetten. Met de toevoeging van deze pijlers bestrijken we het gehele spectrum.

Pijler 1

Kunst en cultuureducatie

Cultuureducatie is onmisbaar voor de vorming van jonge mensen tot kritische volwassenen. Lessen in literatuur, theater, media of erfgoed zijn niet alleen leuk. Deze lessen zijn ook nodig voor de brede vorming van kinderen. Door cultuureducatie ontwikkelen kinderen hun talenten, maken zij kennis met schoonheid. Ook leren zij de waarde van kunst te begrijpen. Kunst zorgt voor historisch besef en daagt leerlingen uit om een creatieve, onderzoekende houding te ontwikkelen. Ook cultuurinstellingen leveren een bijdrage aan cultuuronderwijs.

→ Cultuureducatie in het primair onderwijs

We doen mee met de landelijke regeling Cultuureducatie met kwaliteit 2021-2024.

We vinden het van groot belang dat alle kinderen in aanraking komen met cultuur. Door cultuur te integreren in het curriculum van het onderwijs, zorgen we ervoor dat kinderen die van huis uit niet worden grootgebracht met cultuur, dit wel mee krijgen op school. Dat betekent dat er op zoveel mogelijk scholen sprake moet zijn van culturaanbod of integratie van cultuur binnen andere vakken.

Cultuureducatie met Kwaliteit

Om de kwaliteit van het cultuuronderwijs op basisscholen te verbeteren werken scholen en culturele instellingen sinds 2013 samen aan het landelijke programma Cultuureducatie met Kwaliteit. Het penvoerderschap voor Cultuureducatie met Kwaliteit wordt gevoerd door Cultuur Oost. De stichting KiCK ontwikkelt en organiseert het programma voor gemeente Oude IJsselstreek. In de overige gemeenten wordt dit georganiseerd door Amphion Cultuurbedrijf.

KiCK

19 basisscholen in de gemeente Oude-IJsselstreek werken al geruime tijd nauw samen op het gebied van cultuureducatie. Cultuurcoördinatoren van deze basisscholen maken deel uit van een netwerk aangestuurd door Stichting KiCK.

Jaarlijks organiseert KiCK het Cultuurmenu dat activiteiten beschrijft voor alle scholen, maar ook een scala aan facultatieve activiteiten biedt waardoor scholen genoeg ruimte hebben een eigen invulling aan het jaarprogramma te geven om verbindingen te maken met het cultuurbeleidsplan van de school zelf.

KiCK streeft een rijke leeromgeving na, die kinderen prikkelt tot een actieve leerhouding. Zij werken waar dat mogelijk is samen met organisaties en instellingen op het gebied van kunst en cultuur om betekenisvolle leerarrangementen in het cultuurmenu op te zetten.

Cultuureducatie zal alleen een vaste plek in de school krijgen, als er sprake is van een doorlopende leerlijn, van onder- naar bovenbouw. In teamverband moet er op scholen gewerkt worden aan een cultuurprogramma voor de hele school. De cultuurcoördinator brengt het gezamenlijke cultuurprogramma in beeld en er ontstaat op deze manier een doorlopende leerlijn. Een doorlopende leerlijn stelt leerlingen in staat kennis te construeren: nieuwe kennis wordt aan bestaande kennis toegevoegd. Leerlingen leren terug te kijken: wat weet ik al, wat kan ik al? én vooruit te kijken: wat kan ik met het geleerde in de toekomst en wat ga ik nog leren?

Elk jaar kan het programma bijgesteld worden, zowel voor het basismenu als het facultatieve menu. Er wordt naar gestreefd dat de diverse disciplines en erfgoed evenredig aan bod komen, verspreid over de hele basisschoolperiode van een kind. Het streven van KiCK is om de leerlijn door te ontwikkelen naar het voortgezet onderwijs.

Muziekonderwijs

Continuïteit en kwaliteit in de verzorging van het muziekonderwijs voor zowel basisschoolleerlingen als amateurs vinden we belangrijk. Uit gesprekken met verenigingen bleek dat de meeste verenigingen de wens uitten voor continuïteit in de verzorging van het muziekonderwijs door Amphion Muziekschool. Muziekvereniging Jubal ontvangt een pilotsubsidie voor het verzorgen van muzieklessen in Varsseveld.

In het samenwerkingsconvenant Muziekonderwijs Oude IJsselstreek zijn inhoudelijke en financiële afspraken vastgelegd tussen Amphion Muziekschool, muziekvereniging Jubal Varsseveld en gemeente Oude IJsselstreek.

Amphion Muziekschool is in Oude IJsselstreek primair gehuisvest op het DRU Industriepark en daarnaast verzorgen muziekvereniging Jubal Varsseveld hun muzieklessen lokaal, zoals bij verenigingen en op scholen in de gemeente.

Bibliotheek Achterhoekse Poort

De bibliotheek is niet alleen meer een plaats waar inwoners terecht kunnen voor het lenen van een boek. Bibliotheek

Achterhoekse Poort heeft zich ontwikkeld tot een plek om te ontmoeten, te delen, te leren en te lezen, kortom een beleefbibliotheek. Ieder half jaar biedt de bibliotheek een programma van cursussen, lezingen en workshops. Belangrijke speerpunten hierin zijn leesbevordering en mediawijsheid. Daarnaast zijn er diverse spreekuren met thema's zoals digitalisering en overheid, waar inwoners terecht kunnen voor vragen binnen deze thema's. De bibliotheek wil steeds zichtbaarder zijn in de wijken. Samen met maatschappelijk partners vragen ophalen in de wijken. Bibliotheek Achterhoekse Poort ondersteunt het onderwijs op diverse manieren om zodoende ieder kind een goede lezer én mediawijs te maken. Met "de bieë op school" komt het streven om ieder kind lid te laten zijn van de bibliotheek weer een stap dichterbij.

Sjors creatief

Kinderen kunnen op een laagdrempelige manier kennis maken met cultuur en sport door deel te nemen aan Sjors Sportief en Creatief zonder meteen lid te hoeven worden van een vereniging of club. Het culturele veld – zowel professionals als amateurs – levert een bijdrage aan het aanbod in de vorm van kennismakingscursussen.

Jeugdfonds Sport en Cultuur Gelderland

In gezinnen in een financieel beperkte situatie wordt veelal bespaard op contributie van een sport- of culturele vereniging. De gemeente Oude IJsselstreek wil kinderen in die gezinnen een kans bieden om mee te doen aan de samenleving via sport of cultuur. Daarom

hebben wij voor de periode 2018 tot en met 2022 een samenwerkingsovereenkomst met Jeugdfonds Sport en Cultuur Gelderland afgesloten. Via intermediairs komen deze kinderen in beeld en wordt contact met ouders gelegd. Na een gesprek over de financiële situatie en de wens van het kind voor sport- of cultuurdeelname dient de intermediair een aanvraag in. Na akkoord van JFSC kan het kind kort na indienen van de aanvraag starten. De cultuurcoach van de gemeente Oude IJsselstreek is één van die intermediairs. Ook vanuit het Kindpakket van de gemeente is het mogelijk om een vergoeding te krijgen voor deelname aan culturele activiteiten, zoals muziek-, toneel- en zangverenigingen en de muziekschool.

Ontwikkelpunten

We werken aan de kwaliteit en borging van cultuureducatie binnen het basisonderwijs: We streven naar een doorlopende leerlijn voor cultuureducatie, die voortgezet wordt in het voortgezet onderwijs. We agenderen de cultuureducatie op de Lokale Educatieve Agenda. We continueren de inzet van de cultuurcoach.

Pijler 2

Community Art

→ Cultuur als middel in het sociaal domein

Kunst en cultuur helpen zwakkeren in de samenleving dichter bij de wereld te brengen. Onderzoek wijst uit dat cultuurdeelname een positieve bijdrage kan leveren aan: het versterken van de eigen kracht, het aangaan van sociale contacten, het verbeteren van de communicatie, meer levensvreugde en, afhankelijk van de activiteit, ook fysieke verbeteringen. Activering door middel van cultuur kan daarmee het startsein zijn van nieuwe positieve ontwikkelingen. Mensen ontmoeten elkaar, zingen en/of tekenen samen en voelen zich weer betrokken bij de samenleving en gewaardeerd.

We gebruiken cultuur als bindmiddel en om mensen weer actief deel te laten nemen aan onze samenleving.

We ontwikkelen hiervoor programma's die aansluiten op gemeentelijk gezondheidsbeleid zoals dementie en eenzaamheid of sluiten aan op bestaande programma's die ons aangeboden worden door regionale partners. Een belangrijk onderdeel hiervan is het programma "Lang Leve Kunst en Naoberschap".

Lange Leve Kunst en Naoberschap

Het Achterhoeks programma Lang Leve Kunst en Naoberschap is sinds 2014 één van de projecten van het landelijke programma Lang Leve Kunst. Het begrip Naoberschap is toegevoegd, omdat dit uitdrukking geeft aan een belangrijk cultuuraspect van de Achterhoek. Binnen dit programma werkt Amphion Cultuurbedrijf succesvol samen met een groot aantal regionale partners, zoals welzijns- en zorginstellingen, zorgprofessionals en gemeenten. Ook onze gemeente neemt deel aan dit programma. Op die manier is een robuust draagvlak gewaarborgd. Daarnaast is de inzet van professionele kunstenaars en gepassioneerde vrijwilligers onmisbaar. Een belangrijk programmaonderdeel van Lang Leve Kunst en Naoberschap is "Kunst aan de Keukentafel".

Kunst aan de Keukentafel

Een medewerker of vrijwilliger van Lang Leve Kunst en Naoberschap gaat met een geïnteresseerde 55-plusser in gesprek en samen bedenken ze een plan voor een kunstactiviteit op maat die past bij de wensen en mogelijkheden van de deelnemer. Vervolgens wordt gezocht naar een geschikte kunstenaar die thuis komt en drie keer samen met de deelnemer aan de slag gaat. Op deze manier kan de deelnemer thuis aan de keukentafel iets nieuws leren en een kunstenaar ontmoeten.

Project Circu-art

Waar voorheen thema's zoals liefde, verzet tegen het burgerlijke en geestelijk-religieuze verhoudingen vaak centraal stonden in de kunstwereld, is er tegenwoordig een groei in populariteit omtrent thema's als duurzaamheid en klimaat. De komende beleidsperiode haken wij hierop aan door aan de slag te gaan met Circulaire Kunst. We doen dat aan de hand van 3 deelprojecten:

1. Ambacht

Regionale kunstenaars ontwerpen een kunstwerk dat gemaakt wordt in samenwerking met smeden van de Ring van Europese IJzersteden. Voor de vervaardiging van dit kunstwerk wordt ijzer gerecycled. (Kunstwerk is inmiddels gerealiseerd)

2. Community art

Kunst en cultuur kunnen een grote bijdrage leveren om mensen met elkaar te verbinden. Oude IJsselstreek kent een uitgebreide maakindustrie. Uit deze industrie afkomstig afval willen we omzetten naar grondstoffen waarmee kunstenaars kunnen bouwen. Dat doen we samen met inwoners. Uiteindelijk realiseren we op deze manier een gezamenlijk kunstwerk wat een plek krijgt in de openbare ruimte.

3. Autonome kunst

Voor de locaties Vennebulten, Idink-Nibbelinkbos en Engbergen worden circulaire kunstwerken ontwikkeld. Deze werken gaan een relatie aan met hun omgeving, worden volledig gemaakt van hergebruikte materialen en nodigen uit tot interactie.

Ontwikkelpunten

- We zetten kunst in om mensen actief deel te laten nemen aan onze samenleving. Dat doen we door het uitvoeren van programma's zoals Kunst aan de Keukentafel. We gaan onderzoeken of deze programma's ook geschikt zijn voor een bredere doelgroep, zoals jongeren.
- We willen dat ouderen in onze gemeente de overtuiging met ons delen dat kunst mogelijkheden biedt om positieve gezondheid te versterken en alle kansen aangrijpen om aan kunst te doen. Dat geldt zowel voor thuiswonende ouderen als mensen in woonzorgcentra en voor kwetsbare als vitale ouderen. Wij helpen mensen daarbij op weg. Het is ons doel dat kunstparticipatie een vanzelfsprekend onderdeel binnen de ouderenzorg wordt. Daarom werken we nauw samen met onze programmapartners en andere regionale organisaties.
- We ontwikkelen nieuwe community art projecten zoals Circu-art waarbij we nieuwe doelgroepen met kunst in aanraking laten komen.

Pijler 3

Toerisme en recreatie

Een van de prioriteiten in ons economiebeleid is toerisme en recreatie. Cultuuraanbod is een belangrijk middel om toeristen naar onze gemeente te trekken en een relatie tussen cultuur en toerisme ligt voor de hand. Cultuurbeleving is één van de belangrijkste beweegredenen van mensen om te reizen en heel specifiek een bepaalde regio te bezoeken.

In de beleidsnotitie recreatie en toerisme 2020-2024 wordt ingegaan op het onderzoek uit 2019 op welke leefstijlen het verblijfsrecreatie-aanbod de meeste aantrekkingskracht heeft. De Leefstijlvinder (bijlage 2) geeft inzicht in de omvang van groepen en hun vrijetijdsvoorkeuren. Met die kennis en informatie over de verschillende doelgroepen kunnen we het aanbod beter afstemmen op de vraag.

De belangrijkste conclusies uit het onderzoek zijn:

- Het verblijfsrecreatie-aanbod in de Achterhoek is tamelijk eenzijdig. Vooral harmoniezoekers en verbindingszoekers vinden aantrekkelijk aanbod, gevolgd door rustzoekers.
- Het aanbod voor stijlzoekers, avontuurzoekers en plezierzoekers is beperkter; zeker in relatie tot de vraag.

- Dat betekent dat vernieuwing van het aanbod specifiek gericht op stijlzoekers, avontuurzoekers en plezierzoekers een aandachtspunt in de regio is. Deze conclusies zijn ook toepasbaar op de gemeente Oude IJsselstreek.
- Stijl- en avontuurzoekers zijn, evenals inzichtzoekers, bovengemiddeld geïnteresseerd in cultuur- en natuurgericht aanbod. Zij bezoeken frequent musea, theater en zijn geïnteresseerd in erfgoed. Ze zijn op zoek naar authenticiteit en eigenheid.

→ Schabracq: Kleurrijke kunstroute in de gemeente Oude IJsselstreek

Tot 2012 sierde het beeldbepalende straatmeubilair van gietijzer (lantaarns, zitmeubilair, anti-parkeerpaaltjes), ontworpen door Schabracq en Tom Postma, de straten van het Damrak en Rokin in Amsterdam. Toen bestuurders van de hoofdstad de mooie ornamenten van Schabracq en Postma uit het straatbeeld wilden halen, heeft Schabracq zich hard gemaakt om vernietiging van het meubilair tegen te gaan. En met succes.

Onze gemeente is met de rijke ijzerhistorie dan ook de uitgelezen plek om het gietijzeren straatmeubilair opnieuw leven in te blazen. In Oude IJsselstreek kreeg zijn kunst een mooi nieuw leven, hergebruik in optima forma. Het meubilair is opgeknapt en geplaatst op diverse plekken in het stroomgebied van de Oude IJssel. De kleurrijke ornamenten vormen een verbinding tussen diverse kernen en zijn opgenomen in een kleurrijke kunstroute. Deze route is 30 km lang.

Aansluitend op bovenstaande leefstijlprofielen hanteren we de volgende culturele ontwikkelpunten:

Ontwikkelpunten

- Het doorontwikkelen van het DRU Industriepark als toeristische trekpleister in de Achterhoek door onder andere te voorzien in een hotelfunctie.
- Het beleefbaar maken van onze rijke ijzerhistorie.
- Een museum voor beeldende kunst met landelijke uitstraling, aansluitend op Museum MORE en Villa Mondriaan.
- Toeristisch aantrekkelijk aanbod binnen DRU Industriepark ontwikkelen.

Pijler 4

Cultuurplatform

→ Presentatie van kunst, cultuur en erfgoed

Aanbieders van kunst en cultuur in de breedste zin van het woord bieden in Oude IJsselstreek een gevarieerd aanbod op gebied van (amateur)theater, kunst, muziek en dans. Er zijn kleinschalige en grotere verenigingen en diverse podia en expositieruimten. Amateurkunst en het verenigingsleven leveren een belangrijke bijdrage aan de sociale cohesie en de leefbaarheid. Wij koesteren ons verenigingsleven, en werken daarom samen aan de toekomstbestendigheid daarvan. Het verenigingsleven is de 'jus van de samenleving'

In Oude IJsselstreek is 23% van de inwoners ouder dan 65 jaar. De gemeente is met dit percentage meer vergrijsd dan het gemiddelde in de Achterhoek (22,4%) en Nederland (18,8%). Een geringe aanwas en vergrijzing van leden, afname van inkomsten uit subsidie, contributies en sponsoring en moeite om geschikte bestuursleden te vinden zijn onderwerpen waar veel verenigingen nu of in de toekomst mee geconfronteerd gaan worden. Daarnaast hebben we te maken met de gevolgen van de Coronacrisis. Deze zijn bovengemiddeld voelbaar in de culturele sector. Veel plannen belandden in de ijskast, evenementen gingen niet door en podia en instellingen waren genoodzaakt hun deuren te sluiten. Om behoud van kunst en cultuur te garanderen voor Oude IJsselstreek is er ruimte nodig om te experimenteren en samen te werken,

zodat kunst en cultuur weer volop kunnen bijdragen aan de levendigheid binnen de kernen. Dit gaat niet vanzelf. Wij zien een belangrijke rol als lokale overheid om te stimuleren, aan te jagen en te faciliteren. De inzet van een verenigingscoach gaat hen helpen om de gevolgen van de coronacrisis zo goed mogelijk te boven te komen. We nemen niet over en schrijven niet voor: cultuur is van de samenleving.

→ Cultuurmakelaar

Wij zien de positieve effecten van een sterk verenigingsleven en stimuleren de ontwikkeling van een sterk cultureel veld. Uit dialogen met onder andere de cultuurcoach en de cultuurverenigingen blijkt dat ondersteuning op het gebied van verbinding en afstemming gewenst is. Wij ondersteunen in de vorming van een overkoepelend cultuurplatform en de inzet van een cultuurmakelaar.

Een platform voor cultuur zorgt voor de juiste balans in kwaliteit, kwantiteit en planning binnen het lokale culturaanbod. Het samenbrengen van culturele activiteiten door de cultuurmakelaar biedt meerwaarde voor het gehele culturele veld. Kansen worden benut en verbindingen tussen de verschillende culturele instanties worden gerealiseerd.

Stimuleren van samenwerking in het culturele veld staat centraal. Het verbinden van partijen, bouwen van bruggen en vooral ook het aanjagen van nieuwe projecten en signaleren van nieuwe ontwikkelingen binnen het culturele veld zijn belangrijke taken van de cultuurmakelaar. Daarnaast is de inzet van een cultuurmakelaar waardevol bij het uitdragen van het cultuurbeleid. De cultuurmakelaar beschikt over een groot netwerk en heeft kennis over de cultuursector. Daardoor fungeert de cultuurmakelaar als een verbindende schakel in het culturele veld. De cultuurmakelaar adviseert het college over nieuwe ontwikkelingen en werkt als een onafhankelijke partij.

Naast deze verbindende taken werkt de cultuurmakelaar aan de vorming van een cultuurplatform. Dit cultuurplatform heeft een offline en een online component.

→ Cultuurplatform

Een digitaal platform kan met een relatief kleine impuls tot stand komen en een belangrijk overzicht geven van het culturele leven in Oude IJsselstreek. Op dit moment wordt het platform Actief in Oude-IJsselstreek vormgegeven, gekoppeld aan Sjors sportief en creatief. Dit platform is een uitstekende basis voor het online cultuurplatform. Het platform heeft een groot bereik en verbindt van geniet via amateur tot professional. Op een zeer toegankelijke, aantrekkelijke en succesvolle wijze komen vraag en aanbod bij elkaar, vergelijkbaar met platforms als Marktplaats en Airbnb.

Ten opzichte van de bestaande culturele instellingen heeft het platform nog een meerwaarde. Het platform maakt het mogelijk het vaste stramien van cursusjaren te doorbreken: vaak kent het aanbod van instellingen

beginmomenten in januari en na de zomervakantie. Het digitaal platform maakt het makkelijker het hele jaar door aanbod te genereren en aanbod te vinden. Dit sluit goed aan bij de wens van vooral de jongere cultuurliefhebbers om zich kortere tijd te binden en verschillende activiteiten te combineren.

Naast het digitaal platform heeft het cultuurplatform ook een offline component.

De cultuurmakelaar gaat aan de slag met het gezamenlijk organiseren van activiteiten zoals een jaarlijks podiumevent bij DRU Industriepark, en kleinere cultuurcafé's in de dorpskernen. Hier krijgen zowel verenigingen als individuele cultuurbeoefenaars de gelegenheid om zichzelf te presenteren. Op deze manier bereiken we een breed publiek en stimuleren we vernieuwing zoals co-creatie en discipline overschrijdend werken. De cultuurmakelaar staat in nauw contact met de cultuurcoach, om zo de verbinding met het onderwijs te borgen.

Voornaamste taken cultuurplatform:

- Afstemmen van culturele activiteiten, zodat er een interessant seizoenbreed programma ontstaat
- Aanspreekpunt cultuursector
- Klankbord en contactpersoon cultureel veld/gemeente
- Organisatie jaarlijks podiumevent waar culturele activiteiten samen worden gebracht
- Bijhouden cultuuraanbod in de vorm van het digitale cultuurplatform

Omdat het cultuurplatform en de cultuurmakelaar in nauw contact staan met het verenigingsleven en maatschappelijke organisaties is dit platform ook de basis voor het ontwikkelen van cultuurprogramma's binnen het

sociaal domein. De inzet van de cultuurmakelaar voor de gemeenschap en de cultuurcoach voor het onderwijs samen borgen zo optimaal de cultuurparticipatie binnen de gemeente Oude IJsselstreek.

→ Kunstcommissie

De gemeentelijke kunstcommissie adviseert gevraagd en ongevraagd bij kunst en cultuurzaken, zoals de aanschaf van nieuwe kunstwerken door de gemeente Oude IJsselstreek. Vanwege een wijziging in de samenstelling van de commissie wordt in 2022 gezocht naar nieuwe leden om de commissie te versterken. Ook onderzoeken we welke positie de commissie de komende beleidsperiode kan innemen.

Ontwikkelpunten

- We stimuleren het gebruik van het digitale platform Actief in Oude IJsselstreek om cultuuraanbod te bundelen en zichtbaar te maken.
- We geven het cultuurplatform vorm door een cultuurmakelaar in te zetten die zorgt voor verbinding en zichtbaarheid van het aanbod.

Pijler 5

Podia, musea en kunst in de openbareruimte

→ DRU Industriepark

Het DRU Industriepark wil een groot en breed publiek laten genieten van de monumentale gebouwen die de DRU heeft nagelaten. Wij treden in de voetsporen van de arbeiders, de ondernemers en de creatieve geesten die de DRU groot hebben gemaakt. Het erfgoed vertelt hun verhaal, een inspiratiebron voor nieuwe generaties. DRU Industriepark biedt mensen uit de verre omtrek de kans om kennis te maken met nieuwe technologie, samen te werken aan innovatieve technieken, te genieten van kunst en cultuur en elkaar te ontmoeten.

Ambitie

Het DRU Industriepark heeft de potentie om landelijk en euregionaal haar positie te versterken en een bekendheid te verwerven als vergelijkbaar industrieel erfgoed aan de van Nellefabriek in Rotterdam, de Verkadefabriek in 's-Hertogenbosch en de Westergasfabriek in Amsterdam. Het door de gemeenteraad vastgestelde document 'Samen voor een ijzersterk DRU IP. Dromen. Denken. Doen' met de daarin opgenomen programmalijnen en kernwaarden is mede basis voor de verdere ontwikkeling van het park.

→ Doorontwikkeling DRU Industriepark

De doorontwikkeling van het DRU Industriepark is een omvangrijke opgave. Met het Stichtingsbestuur DRU Industriepark hebben we vastgesteld dat het vanuit onze positie als complex-eigenaar logisch is dat de gemeente Oude IJsselstreek de rol van regievoerder op zich neemt gedurende de vervolgfase die zich nu aandient waarin de conceptuele uitwerking en technische en financiële haalbaarheid van de hotelfunctie, de museale functie en versterking van de evenementenhalfunctie wordt verkend. Stichting DRU Industriepark is een belangrijke partner in dit proces en zal hierbij intensief betrokken worden.

De doorontwikkeling van DRU industriepark is complex en vereist bijzondere expertise. Hiervoor is er een externe procesregisseur aangesteld. Deze procesregisseur brengt in beeld met welke opzet, condities en in samenwerking met welke partijen we tot een spoedige realisatie van een museale functie, hotelfunctie en versterking van de evenementenhalfunctie kunnen komen.

Poppodium

Het DRU Poppodium is het poppodium van de Achterhoek. Het podium heeft een regionale functie zowel voor popmuziek als dancefeesten. Het jaarprogramma omvat een scala aan nationale en internationale artiesten en biedt daarmee jaarrond een programma met 'voor ieder wat wils'.

Het DRU Poppodium is de regionale verbindende schakel in de keten van talentontwikkeling tussen educatieve instellingen, amateurmusici en het topsegment. Middels speciale programma's zoals Gelders Goed wordt jong talent gescout, geprogrammeerd en gepromoot, in samenwerking met lokale, regionale en provinciale partners zoals Amphion muziekschool, 3voor12Gelderland en Poppunt Gelderland. Tevens wordt het amateurveld gefaciliteerd door het aanbieden van oefenruimtes op de DRU. Jaarlijks worden meerdere stageplaatsen aangeboden aan studenten in het hoger onderwijs en waar mogelijk wordt samengewerkt met het middelbaar onderwijs in de regio.

DRU Poppodium is de promotor van de Achterhoekse popcultuur. Door de organisatie van evenementen als de Dag van de Achterhoekse Popmuziek en de Muziek Meeting Achterhoek biedt het poppodium een platform voor de Achterhoekse muziekliefhebbers om zich te informeren, inspireren, professionaliseren en te verbinden. Alle denkbare (landelijke) partners uit het veld worden hierbij betrokken, waaronder producers, boekers, managers, technici, programmeurs etc.

Ook in haar samenwerking met Huntenpop versterkt DRU Poppodium de regionale popcultuur. Middels de Achterhoekse Band Competitie wordt een podium geboden aan regionale bands die onderling strijden om een felbegeerde plek op het jaarlijks Huntenpop festival. Ook de Achterhoekse Streektaal heeft een plek in het programma aanbod van het poppodium. In samenwerking met het ECAL (Erfgoed Centrum Achterhoek Liemers) wordt jaarlijks het festival Plat Gespöld georganiseerd, waarin een muzikale ode wordt gebracht aan het dialect van Achterhoek en Liemers.

→ IJzermuseum

De jaren 2018 en 2019 hebben, gezien de afgebouwde publieksfunctie van de Afbramerij, voor het Nederlands IJzermuseum in het teken gestaan van overleven en zoeken naar nieuwe mogelijkheden voor een volwaardig IJzermuseum. Daarbij is een nieuw museumconcept ontwikkeld waarbij bezoekers op een nieuw te vormen kernlocatie en op diverse andere 'ijzerlocaties' in aanraking zullen worden gebracht met industrieel erfgoed, ijzercollectie en verhalen over het heden, verleden en de toekomst van de ijzerindustrie.

Het Nederlands IJzermuseum is een museum waar de ijzergeschiedenis ervaren kan worden en nieuwsgierigheid naar het ambacht, de bedrijfstak en de maatschappelijke en sociale betekenis wordt geprikkeld. Het is een inspirerend en levendig museum met activiteiten, demonstraties en simulaties gericht op inbeelding en zintuiglijke waarneming. Ook de verhalen van de arbeiders

en de sociale impact van de industrie hebben een duidelijke plaats in het museum. Verhalen van generaties ambachtslieden en producten en technieken uit de roemrijke geschiedenis van de ijzerindustrie komen tot leven, én er is aandacht voor de innovatie van de moderne metaalnijverheid met een blik in de toekomst met innovatief vakmanschap, nieuwe materialen, nieuwe technieken en nieuwe producten.

Het is een nationaal museum en dat straalt het in haar activiteiten uit. Het museum is onderdeel van een totaalconcept waarbij er aandacht is voor de leefomgeving, het bedrijfsleven, de kunst, het ambacht, met onder meer collectie, onderzoek, informatie, evenementen en arrangementen. In de museale beleving worden het verleden, het heden en de toekomst van industrieel vakmanschap inspirerend met elkaar verbonden.

→ Evenementen en festivals

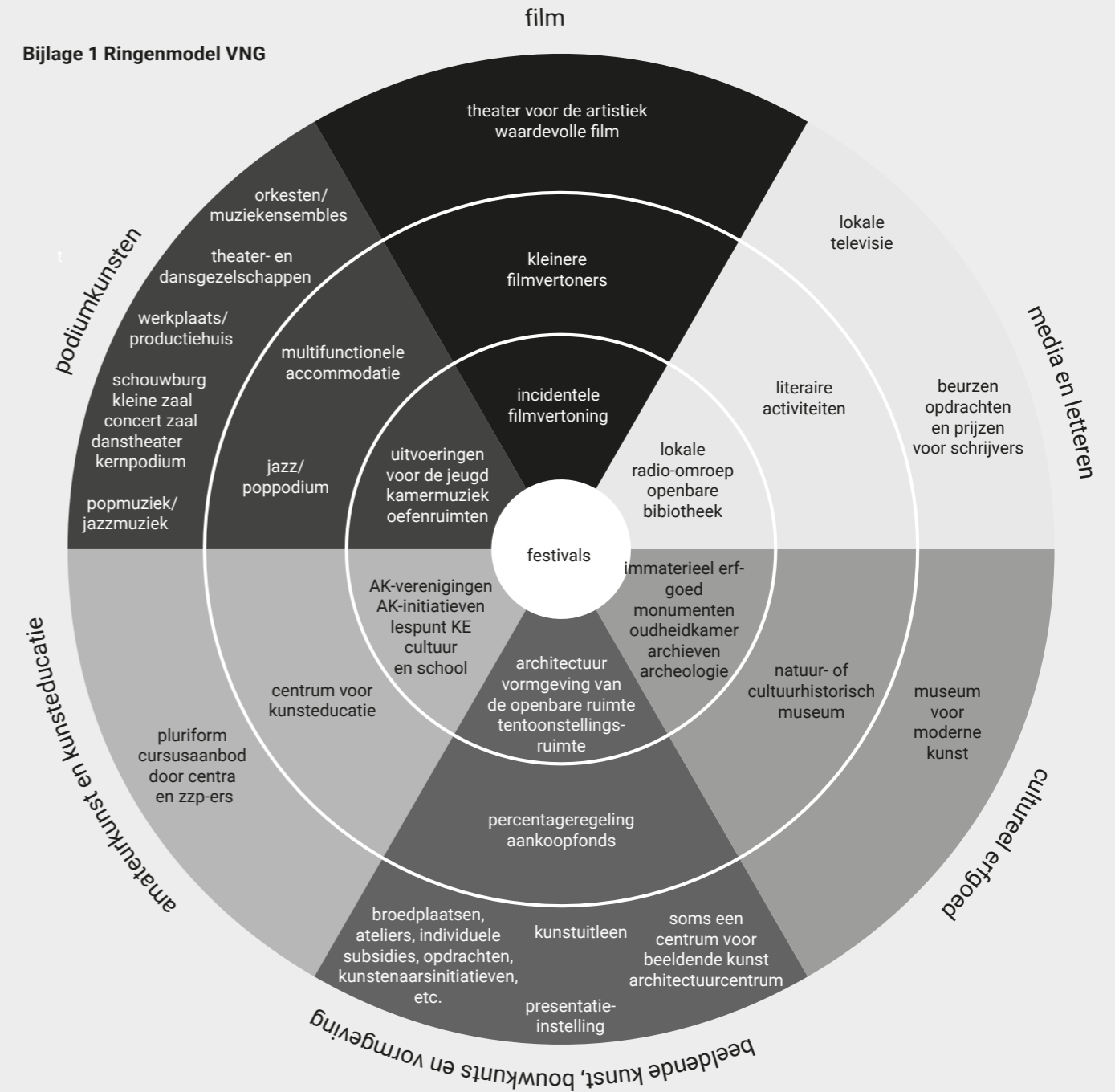
Binnen onze gemeente worden tal van festivals en evenementen georganiseerd, die zowel lokaal als regionaal bezoekers trekken. Wij zien de kracht van het verbindende effect van deze evenementen en waarderen de vele vrijwilligers die de evenementen maken tot wat het is.

Ontwikkelpunten

- Het doorontwikkelen van de DRU Industriepark tot een locatie waar monumenten, historie, tijdelijke en permanente exposities, (kunst) objecten en kunstbeurzen met elkaar worden verbonden tot één geheel. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de bestaande ruimte/gebouwen en wordt nieuwe ruimte gecreëerd. De eerste stap in dit proces was het aanstellen van een externe procesregisseur die in beeld brengt met welke opzet, condities en samenwerking met welke partijen we tot spoedige realisatie van een museale functie, hotelfunctie en versterking van de evenementhalfunctie kunnen komen.
- Het ontwikkelen van een innovatief concept voor het beleefbaar maken van onze ijzerhistorie, (verhalen & objecten) beleefbaar over het hele industriepark.
- We steunen indien nodig de lokale evenementen in de kernen en de regionale evenementen zoals Huntenpop.

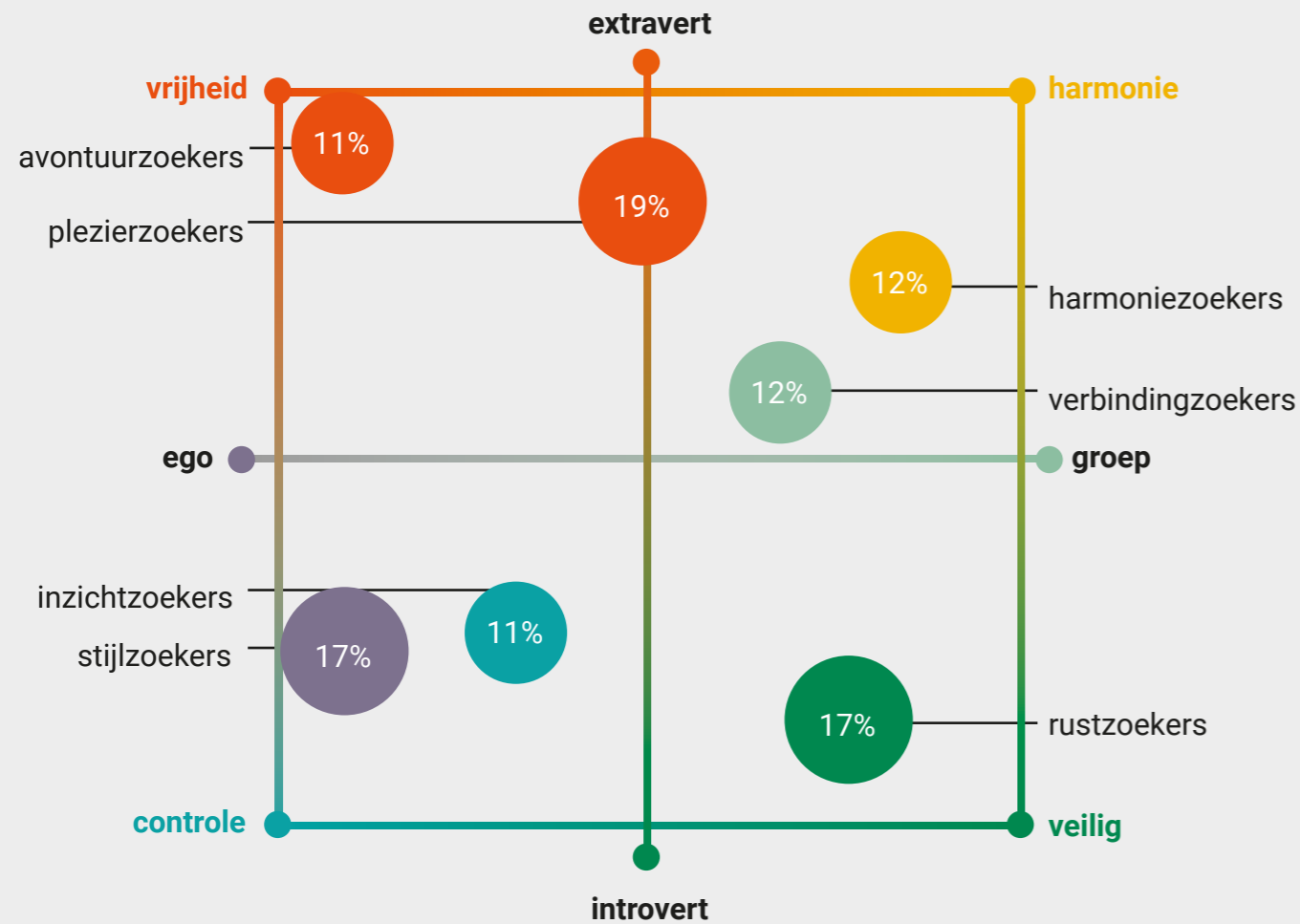

Bijlage 1 Ringenmodel VNG

Bijlage 2 Model Leefstijlvinder, SAMR 2018

Bijlage 3 Stakeholders

Inventarisatie 2021

Film	Filmhuis DRU Industriepark
Media en letteren	Bibliotheek de Achterhoekse Poort Regio8 (regionaal)
Cultureel erfgoed	IJzermuseum DRU Industriepark 41 rijksmonumenten 218 gemeentelijke monumenten Beeldende kunst en bouwkunst Kunst van Kunst Schrabracq kunstwerken Kunstcommissie Kunstenaarscollectief Breekijzer
Amateurkunst en kunsteducatie	Kick Jubal Varsseveld Amphion Muziekschool Platform cultuureducatie Achterhoek Verenigingsleven
Podiumkunst	DRU Industriepark, Openluchttheater Engbergen
Festivals	Huntenkunst / Huntenpop Achterhoek Spektakel Toer Hootchekoe Hemelvaartfeesten

Nawoord

Bij het opstellen van deze nota hebben we zoveel mogelijk gesprekken gevoerd met culturele organisaties, collega's uit verschillende beleidsdomeinen, externe instellingen en het verenigingsleven.

Door de coronacrisis konden we helaas geen bijeenkomst organiseren met de amateurverenigingen.

Op verzoek van de gemeenteraad is er een expertsessie georganiseerd voor alle betrokkenen waar men fysiek (richtlijnen RIVM) en on-line aan deel kon nemen. Onder de bezielende leiding van Hans Esmeyjer is er op deze inspirerende avond gesproken over de toekomst van Kunst en Cultuur in onze gemeente.

De uitvoering van deze cultuurnota plannen we in drie perioden. Hiervoor stellen we een uitvoeringsnota op.

→ Bronnen

'Preventie, zelfregie en participatie met kunst en cultuur in het sociaal domein', inspiratiegids voor lokaal beleid
Beleidsnotitie toerisme en recreatie 2021-2024 Cor Wijn
'Samen voor een ijzersterk DRU IP. Dromen. Denken. Doen.'

Colofon

vormgeving: Frans Hesselink ontwerp bureau
fotografie: Stan Bouman, Frans Hesselink, Toon Tomberg

Postadres
Postbus 42
7080 AA Gendringen

Bezoekadres
Staringstraat 25
7081 BN Gendringen

T (0315) 292 292
E info@oude-ijsselstreek.nl
W www.oude-ijsselstreek.nl